

одномірним, асиметричним, тобто спрямований тільки від минулого до майбутнього. В теорії Ейнштейна є припущення, що поблизу Сонця час біжить швидше, ніж поблизу Землі, тобто сповільнення часу більше там, де сильніша гравітація. Отже, гравітаційне поле не пронизує простір, воно і є сам простір, точніше – простір-час [4].

Питання доказовості просторово-часових характеристик буття стало актуальним вже в класичній механіко-детерміністичній картині світу Нового часу, але значно гостріше воно постає в некласичній плюралістично-релятивістській картині світу Новітнього часу. Самобутньо його вирішував німецький екзистенціаліст Мартін Гайдеггер, який трактував «плин часу» як первинний і підкреслював, що ми «живемо в часі» [5]. Наш світ можна уявити собі без кольорів, навіть без простору, але важко уявити його без часу, який виявляється центральною проблемою, що виникає на перетині законів квантової механіки і термодинаміки. Плин часу є очевидним для всіх нас: наші думки і слова існують у часі так само, як і фізичні речі.

Універсальна картина світу завжди спирається на певні філософські принципи, але самі по собі вони ще не репрезентують наукову картину світу. Вона формується всередині конкретної наукової парадигми шляхом аналізу і синтезу найважливіших наукових досягнень. Філософські ж принципи спрямовують цей процес та обґрунтовують отримані в ньому результати.

Список використаних джерел

1. Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії імені Г. С. Сковороди / редкол.: В. І. Шинкарук (голова) та ін. Київ : Абрис, 2002. С. 326-327. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0011096> (дата звернення 03.03.2021)
2. Вернадский В. И. Научная мысль как планетное явление. М., 1991.
3. Вакарчук І. О. Квантова механіка. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. 872 с.
4. Фридман А. А. Світ як простір і час. Київ : Либідь, 1999. 208 с.
5. Heidegger M. Being and Time. Oxford: Blackwell, 1978, pp.135-137. Актуальні проблеми гуманітарного розвитку сучасного суспільства. Філософія

Бусел О. В., здобувач вищої освіти 2 курсу гр. ХТ-191

Науковий керівник – **Киселиця С. В.**, к. філос. н., доцент

Національний університет «Чернігівська політехніка»(м. Чернігів, Україна)

«ПРАМІДАЛЬНЕ МИСЛЕННЯ» ЯК ОСНОВА ФІЛОСОФСЬКОГО СВІТОГЛЯДУ

Піраміда – відомий досконалий об'єкт фізичного та метафізичного світу. Людську уяву пірамідальні явища завжди вабили невизначеністю їх цивілізаційного навантаження. Науковців та архітекторів ці творіння геометрії площин вражають своєю втаємниченістю в сутність віків, а особливо – цілісністю, використовуванистю, незрозумілою утилітарною метою та незбагненністю можливостей.

Використання форми піраміди в монументальній архітектурі Єгипту досконало підкреслює могутність сили думки, ідеальність розрахунків будівництва та масштаби докладених інтелектуальних та фізичних зусиль людини. Піраміди залишають більше запитань, ніж відповідей.

Сучасна філософія намагається аргументовано відповісти на наступні світоглядні питання: «Яка мета створення пірамід?», «Яку роль в житті наших предків відігравали піраміди?», «Як впливають піраміди на соціально-психологічні настанови сучасних

людей?», «Який зв'язок між потребою людини у створенні пірамід та найпоширенішими містико-релігійними концепціями?» Ці питання дискутуються високоосвіченою частиною людства ледь не з моменту фіксації факту пірамідальності в загальноцивілізаційній історії, адже розуміючи таємницю їх побудови, очевидно, можна буде збагнути абсолютну істину та знайти «нитку Аріадни» на шляху до ідеальних конструкцій.

Намагання відповісти на ці запитання наштовхують сотні мислителів на ще одне дуже своєрідне питання: «Яким чином пов'язана філософія загалом з явищем пірамід?». Відповіддю на нього, напевне, буде звичайна арабська цифра «3», оскільки геометричний зміст піраміди – це трикутник, який має три сторони; рівносторонній трикутник – правильний тетраедр. Як ми не позначили це геометричне явище, у філософії воно в різних інтерпретаціях стабільно зветься «трійцею», «тріадою», «тріодою» і таке інше.

Насамперед звернемося до «трійці» Августина Блаженного, який свідчив: «Бог єдиний в трьох Особах. Ці Особи – не окремі боги, а один Бог. Тому Творцем ми можемо називати кожну з цих Осіб. Не тільки Отець – Творець, а й Син – Творець, і Святий Дух – Творець» [1].

Ще одним знаним представником «пірамідального мислення» був Абрахам Маслоу з його не менш популярною системою ієрархічних потреб та ціннісних орієнтирів людини [2].

Засновник німецької класичної філософії Іммануїл Кант, створивши цілісну таблицю категоріального мислення, також в основу оригінальної трансцендентальної філософії поклав систему троїстих доводів [3].

Звернемося до світових релігій та міфів стародавнього світу. В основі буття людини також лежить цифра «3», оскільки кожна людина переживає три основні періоди, а саме: народження, життя (діяння) та смерть.

Візьмемо до уваги Пантеон грецьких богів, основоположниками якими були Зевс, Аїд та Посейдон.

Заглянемо навіть у мистецтво. Леонардо да Вінчі своїм Триптихом «Тайна вечеря» підкреслив сакральне значення троїстості Божих іпостасей.

Спираючись на ці емпіричні та теоретичні факти, можна стверджувати, що сутність троїстості та «пірамідального мислення» пов'язані та скуті нерозривними зв'язками рівності та симетричної правильності. Зважаючи на те, що троїстість має неабияке значення, чи можна на основі плоскої піраміди описати сутність світогляду людини, якщо розмістити симетрично три основні складові її життя. Кожна людина унікальна і може обрати свій алгоритм, взявши за основу плоску піраміду та в центр перетину меридіан помістити термін «Я», оскільки «Я» бувають різні, то й осмислення себе та світу в такій же пропорції різняться.

Звичайно, з математичної точки зору дана побудова буде правильною, але чи можна сказати, що вона буде рівноправною та симетричною або конструктивною?

Відповідь на ці запитання намагається надати філософія, оскільки становлення людської свідомості на фізичному та метафізичному рівні неможливе без первинного вибору самої людини – самосвідомості, рефлексії – яка приречена самотужки обирати свій життєвий шлях. Але спираючись на той факт, що людям у власному діянні потрібні:

- знання (безпосередні: емпіричні, власне набуті чи опосередковані: писемність, освіта),
- праця (робота над своїми помилками, тобто соціалізація, дія, рух, прагнення, воля),
- досвід (здобутки, успіхи, напрацювання, навички тощо) основою чого і буде становлення власного «Я» як цілісної мети всього життя, бо кожна людина має свідомо обирати власний шлях, використовуючи при цьому самобутні методи досягнення поставленої мети.

Для формування переконань кожної людини можна використати «пірамідальне мислення», скласти свою піраміду буття і, таким чином, якщо об'єднати всі зібрані дані (до прикладу, навіть в межах однієї сім'ї), то в прикінцевому результаті отримаємо практично ідентичну проєкцію на плоску картинку наведеного вище надзвичайно популярного типу філософського світогляду людини.

Список використаних джерел

1. Як Бог може бути єдиним і в той же час Трійцею? // Credo: питання – відповідь. URL: <https://credo.pro/2013/06/58917> (дата звернення 29.01.2021).
2. Маслоу, А. Х. Мотивация и личность / пер. Т. Ю. Гутман. Санкт-Петербург : Питер, 2012. 352 с. URL: http://loveread.ec/view_global.php?id=49550 (дата звернення 25.02.2021).
3. Кант, І. Критика чистого розуму / пер. І. Бурковського. Київ : Основи, 2000. 506 с. URL: http://aps-m.org/wp-content/uploads/2017/03/Krytyka_chystoho_rozumu.pdf (дата звернення 26.01.2021).

Буряк А. П., здобувачка вищої освіти 2 курсу гр. ОА-191
Науковий керівник – **Киселиця С. В.**, к. філос. н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНІ МОТИВИ В СУЧАСНІЙ ФІЛОСОФІЇ

Останнє сторіччя характеризується надзвичайно динамічним розвитком суспільства. Стрімкий прогрес спостерігається в усіх сферах життя людини – науці, освіті тощо, а найголовніше – в переконаннях. Спостерігається особливо чітка різниця у світоглядних постулатах сучасної молоді, порівняно з попереднім поколінням.

Сьогодні підлітки прагнуть щодня доводити свою унікальність, демонстративно приймати власні рішення і нести за них відповідальність. Таке прагнення до незалежності та свободи є характерним проявом прихильності до екзистенціалізму або філософії існування.

Сформувавшись у ХХ столітті екзистенціалізм швидко набув популярності, його поширенню не останньою чергою сприяли світові війни. Новий світоглядний підхід активно змальовувався літераторами та досліджувався філософами. Вагомий внесок в розвиток цього напрямку зробили Сьорен К'єркегор (як представник релігійного екзистенціалізму) та Жан-Поль Сартр (як представник атеїстичного екзистенціалізму).

Саме данець С. К'єркегор ввів поняття «екзистенції», що складає основу всіх гілок цієї багатонаціональної філософської течії [1]. Він обстоював ідею про те, що лише виходячи з власного чуттєвого досвіду (суб'єктивно) людина може пізнати істину, де навіть взаємовиключні твердження є рівноправними [2]. Це все наводить на думку про свободу вибору власного шляху, який завжди є єдино правильним.

В основі ж концепції французького філософа Ж.-П. Сартра лежать два поняття: «свобода», що є центральною категорією в його екзистенціалізмі та не менш важливе «відчуження». Єдине, що не можна відняти в людини, це – свобода вибору, хоча індивідуальність людини суттєво обмежена соціальними нормами [3].

Цікаво, що найбільшого розвитку екзистенціалізм зазнає саме в ХХІ столітті, коли почався стрімкий відхід від світоглядних стандартів та будь-яких стереотипів. У сучасному світі вже немає місця усталеним філософським напрямом, позаяк вони все більше втрачають